

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII, Contl-utca 4.

Aci sunt a să trimit tot felul de scrisori, cereri și bani. Tot aci să primesc anuniuri cu prețurile cele mai moderate.

Un numar 10 fileri.

ADEVÉRUL

ORGANUL PARTIDULUI SOCIALDEMOCRAT DIN UNGARIA

Foale pentru poporul muncitor român.

Redactată de un comitet.

Apare in fiecare Vineri.

Muncitori și țărani români! Sărbătoriți pe 1 Maiu! Incețați lucrul și demonstrați pentru drepturile omenești!

Cu numărul acesta începând, foaia noastră va apare în fiecare săptămână, (Vinerea).

Numărul de față a ieșit mai de vreme, pentru a servi de agitație pentru 1 Maiu, iar numărul viitor va apare Vineri, 10 Maiu. Odată cu acest număr „Glasul Poporului“ încetează să mai apare, fiind înlocuit cu „Adevărul“ ca ziar săptămânal.

Sărbătoarea noastră.

Se implinesc acum 22 de ani de când în Budapesta, la 1 Maiu au manifestat 40.000 de muncitori. Era prima demonstrație mare, impunătoare a proletariatului Ungariei. Pentru întâia dată clasa muncitoare conștientă din țara noastră a demonstrat atunci pe temeiul hotărârei congresului internațional din Paris, pentru ziua de opt ore de muncă, pentru legi de asigurare și protejare a muncii și pentru votul universal, egal și secret.

Așa dar din primul moment s'au legat aspirațiile economice și politice ale muncitorilor din Ungaria cu aspirațiile proletariatului internațional.

Și era înțeleaptă deciziunea congresului socialist internațional reunit la Paris în 1889, ca în toți anii, la aceeași dată, într-o zi de primăvară, la 1 Maiu, muncitorimea de pretutindeni să depue uneltele de muncă, să părăsească fabricile și atelierile și uniți într'un gând și o simțire, să demonstreze pentru condițiuni de trai mai omenești. De aceia noi socotim ziua de 1 Maiu ziua noastră de sărbătoare, singura sărbătoare a proletariatului mondial. În această zi proletariatul apare ca o lume aparte, ca o oștire uriașă ce-și amintește marea ei chemare: De a desființa rânduirea socială de azi și

de a întemeia împărăția libertății și a dreptății. E ziua în care nu e vorbă numai de mici cuceriri momentane, de ridicarea salarului cu câțiva fileri sau de micșorarea duratei zilei de lucru numai, ci se agită și problema hotărâtoare a înfrângerii capitalismului, a intronării în drepturi a proletariatului. Și la 1 Maiu muncitorimea internațională își reculege energiile, își măsură forțele unite și organizate și prin demonstrațiile ei grandioase dovedește tăria și imensitatea clasei obișnuiților și asupriților și puterea ei de a distruge, dar și de a crea.

Distrugerea lumii vechi de jaf și exploatare nu va fi prin măcel și vărsare de sânge — ci printr'o primenire obștească, primenire ce se făurește de pe acum prin sămânța ideilor noi, socialiste ce se aruncă pe toate holdele, în toate arăturile, pe toate pământurile, pentru a eși un rod bogat și mândru, o eră nouă, de pace, de bună stare, de înfrățire și de egalitate.

Pentru muncitorimea din Ungaria ziua de 1 Maiu din anul acesta are o deosebită însemnătate și e străbătută de un suflu nou de înviore, de nădejdi mângâietoare. Căci muncitorimea din țara noastră își dă acum seamă, că o prefacere mare e pe cale să se înfăptuie acum, că regimul politicianilor feudali, mincinoși și șarlatani se va prăbuși curând, că lupta noastră pentru realizarea votului universal va sărbători o primă izbândă.

Și pentru muncitorimea română din Ungaria ziua de 1 Maiu pe lângă bucuriile ce le oferă muncitorilor de toate națiile, le oferă una deosebită: E foaia săptămânală, ce apare acum pentru întâia oară. E arma nouă și puternică ce se pune în mâna mun-

citorilor români, cu nădejdea că va fi bine mănuită, bine folosită în lupta de luminare și dezrobire. Putem dar exclama cu drept cuvânt: Ziua de 1 Maiu e sărbătoarea noastră, e bucuria noastră. Și 'n sărbătoarea noastră să nu uităm și datoria noastră: Muncitorul, țaranul român, care este jefuit și batjocorit, pe spinarea căruia apasă birurile statului, ale comunei și exploatarea sălbatică, barbară a domnilor, a capitaliștilor, muncitorul român care e socotit ca un tolerat în această țară, care e și a lui și pentru care guvernantii n'au decât cuvinte de hulă și dispreț — muncitorul român să ia aminte că-și va putea croi o viață nouă de dreptate, de libertate și de bună stare, numai dacă se va uni cu fratele, cu tovarășul său de suferință, va intra în șirurile partidului socialdemocrat, va cerceta secțiunile românești, va citi foaia sa și-și va da toată puterea, tot avântul, ca prin numărul și energia tuturor, munca și lupta către o soartă mai bună să aibă urmarea și folosul așteptat.

Să luptăm deci, căci al nostru este viitorul!

Viața politică și socială.

IN ȚARĂ.

Noul guvern. — Cum se va rezolva reforma electorală. — Tratatul cu partidele politice.

Mai curând decât ne-am așteptat, monarhul a însărcinat a treia zi după demisiunea lui Khuen-Héderváry pe Ladislau Lukács cu formarea noului cabinet. Multă trudă n'a avut Lukács. Căci noul guvern e compus

Muncitorilor.

— Cu prilejul serbării internaționale de 1 Maiu. —

De: Traian Demetrescu.

În Maiu, când rozele înfloresc
Scăldate-n aurul de soare
Popoarele sărbătorese
A muncii sfântă sărbătoare;
Și 'nbătrânita omenire
În nedreptăți și dureri,
E tinără ca 'ntreaga fire,
Sub cerul dulcii primăveri.

Noroadele, prin cugetare
În ziua asta-și dau cuvânt
Să șteargă tronuri și hotare,
Să fie pace pe pământ;
Destule uri, destule patimi
Ne-au dus l'acelaș crud omor,
Săracii nu mai au nici lacrimi
Să-și plângă chinurile lor...

Și până când să ni-se spună
Acelaș vechiu cuvânt nebun:
Că viața-i rea?... So face bună
Atunci când omul este bun!
Pământul este larg să 'ndemne
Pe ori-ce om aș lua un loc,
Și fiecare să-și însemne
Pe el o brazdă de noroc!

Din idealurile voastre,
O, visători flămânzi și goi,
Vor răsări, ca niște astre
Senine lumi cu oameni noi;
Și 'n vremile acelea sfinte
Pământul poate va fi rai:
Vor răsuna mai dulci cuvinte
În cântecele lor de Mai.

Avuțiile noastre.

Omenirea a făcut o bucată de cale dela acele vremuri îndepărtate pe când omul, intruchipând în cremene unelte rudimentare, trăia la norocul vântului și nu lăsa drept moștenire copiilor, decât un adăpost sub stânci, decât niște utenzile de piatră și Natura, imensă, necuprinsă, teribilă, cu care dâșii trebuiau să lupte pentru a-și păstra zbuciumata existență, lovită de atâtea cumperi...

În vremea aceasta tulburată, care a durat mii și mii de ani, neamul omenesc a îngrămădit totuși comori neauzite. A desțelinit solul, a secat mlăștinele, a răsbătut pădurile, a tras drumuri, a clădit, a inventat, a observat, a raționat, a creat unelte complicate, a smuls tainele Naturii, a utili-

zat vaporul. Așa că la naștere, copilul omului civilizat găsește astăzi la îndemână un capital imens îngrămădit de cei-ce-au premeri. Și capitalul acesta îl îngăduie acum să dobândească, prin nimic alta, decât prin munca lui, combinată cu a celorlalți, avuții întrecând închipuirile Orientalilor din poveștile lor cu o Mie și Una de Nopti. Solul e în parte, desțelinit, gata să primească munca inteligentă și semințele alese, să se împodobească cu recolte bogate, mai mult decât trebuie pentru nevoile omenirii. Mijloacele de cultură se cunosc. Pe țelenele livezilor din America o sută de inși cu mașini puternice produc în câteva luni grăul trebuitor pentru viața a zece mii de inși pe un an. Acolo unde omul vrea să îndoiască, să întrecască, să însutească, își face pământul, dă fiecărei plante îngrijirile potrivite și capătă recolte minunate. Și pe când vântul îi trebuia odinioară sute de kilometri pătrați ca să găsească hrana pentru familie, civilizatul produce, cu mult mai puțină osteneală și cu mult mai multă siguranță, tot ce-i trebuie ca să trăiască ai lui, pe o zecca mia parte din spațiul acesta. Climatului nu mai este o piedică. Când nu-i soare, omul îl înlocuiește cu căldura artificială: îi mai rămâne să deie lumină,

ABONAMENTUL
Pentru Austria-Ungaria
Pe 1 an — 2 coroane
Pe 1/2 an — 1 coroană
Pentru strălătitate
Pe 1 an — 2 coroane
Pentru America:
Pe 1 an — 2 dollari

de aceiași miniștri, cari au alcătuit guvernul lui Khuen. Numai că în locul lui Lukács, la ministrul de finanțe a venit Ioan Telesky, secretarul de stat dela ministrul acesta și ca ministru al Croației baronul Iosipovici.

Se va înțelege dela sine, că noul guvern n'a provocat cine știe ce mare însuflețire în populația țării cu vederi democratice, căci e un guvern compus din aceiași miniștri, se razămă pe același partid și poate că are și același program de guvernământ. Căci Lukács, odată ajuns prim-ministru, a declarat ziaristilor că reforma militară dorește s'o realizeze cât mai îngrabă și așa cum s'a prezentat Camerei de către guvernul Khuen. În ce privește reforma electorală, ministrul-președinte Lukács a declarat că va veni cu așa o reformă, care să mulțumească toată lumea, toate partidele. Că afirmarea aceasta e o simplă frază, s'a putut vedea imediat: Lukács începând tratativele cu șefii partidelor opoziționiste, a trebuit să spuie pe șleau care e cuprinsul reformei electorale ce pregătește. Și iată că Lukács, despre care lumea credea că dorește un vot universal cinstit, vine și el cu o sărlătanie electorală, ca și înaintașul său. El voiește să introducă în Ungaria un sistem electoral *curial*, o a *patra curie*, cum a existat odinioară în Austria, înainte de a se introduce acolo votul universal, egal și secret. Numai în 30 de cercuri electorale orășenești voiește Lukács să introducă votul universal, să dea fiecărui cetățean drept de vot, egal și secret, iar în celelalte cercuri electorale, mai ales în cele dela țară, să rămâie în picioare vechiul sistem de vot.

Iată dar cum noul ministru-președine, pentru a întreține buna prietenie cu contele Tisza, caută să jertfească din nou marile interese ale popoarelor din Ungaria. Se înțelege că partidul justhist, care cu tot devotamentul s'a hotărât să ducă lupta până la capăt pentru realizarea votului universal, secret și de-opotrivă pentru toți, — n'a putut accepta propunerile lui Lukács. Iuliu Justh a declarat fără incunjur șefului guvernului că planul sau de reformă electorală nu poate servi nici decum ca bază pentru aplanarea crizei politice.

Ministrul președinte a declarat atunci, că acesta nu e ultimul său cuvânt, și că dorește să știe propunerile justhiștilor asupra votului universal.

În tot cazul, Luni la 29 Aprilie se întrunește Camera și se va vedea dacă programul guvernului Lukács va aduce liniște în parlament și 'n țară, sau va provoca îndârjire și rezistență pretutindeni și de asta dată numai pentru votul universal!

ca să activeze vegetația. Cu sticlă și conducte, cu apă caldă, recoltează pe un spațiu dat de zece ori mai multe produse decât dobândia înainte.

Minunile indeplinite în industrie sunt și mai vădite. Cu aceste făpturi inteligente, mașinile moderne, rod a trei sau a patru generații de nascocitori, cea mai mare parte necunoscuți, o sută de oameni fabrică cu cât să se îmbrace zece mii de inși într'un an. În minele de cărbuni bine organizate, o sută de oameni extrag anual cu cât să se încălzească zece mii de familii sub un climat aspru.

Fără doar că suntem avuți, cu mult mai avuți, decât credem. Avuți, prin ceia ce și avem. Încă mai avuți prin ceia ce putem produce cu uneltele actuale. Neînchipuit de avuți prin ceia ce-am putea scoate din pământ din manufacturi, din știință și cunoștințele tehnice, dacă s'ar aplica să procure îndestularea tuturor. În societățile civilizate suntem bogați. Pentru-ce dar această mizerie în jurul nostru? Pentru-ce munca asta grea, abrutizătoare a maselor? Pentru-ce nesiguranța asta de ziua de mâine, chiar pentru muncitorul cel mai bino plătit, în mijlocul avuțiilor moștenite din trecut și cu toate mijloacele puternice de producere

IN STRĂINĂTATE.

Alegerile comunale din Viena.

Socialdemocrația austriacă e în plină dezvoltare; și organizațiile ei cresc și conștiința de clasă a muncitorimei e în continuă creștere. E dar firesc lucru, ca să obțină mereu izbânzi când e vorba să se puie la încercare cu partidele protivnice. Săptămâna trecută au avut loc câteva alegeri comunale și socialdemocrații au și smuls dela creștinii sociali 2 mandate în cercul al patrulea. În definitiv se constată că 'n Austria partidul reacțiunii negre, creștinii sociali sunt spre declin, prăbușirea lor e eminentă și 'n locul lor se întărește și înflorește socialdemocrația.

Dr. Rakovski rămâne definitiv în România.

În țara românească se dă actualmente celei mai crâncene lupte între partidele politice burghize pentru acapararea puterii. Guvernul Carp a trebuit să demisioneze, fiind-că a demascat intențiunile negustorește ale liberalilor de sub șefia fraților Bratianu, cari sunt adevărații stăpâni ai țării, folosind și exploatând totul în beneficiul lor, iar regele Carol făcând afaceri bune prin mijlocirea Brătienilor, ține mai mult cu aceștia. Totuși spre a nu arăta aceasta față, a încredințat deocamdată conducerei treburilor țării unui alt guvern de sub șefia lui Titu Maiorescu.

Primul act de guvernământ al acestui nou minister e că a retras decretul de expulzare contra doctorului Rakovski — astfel că fruntașul socialdemocrației române după 5 ani de exil și pribegire după 5 ani de străduinți și opintiri eroice a reușit în sfârșit să-și impună dreptul său, să silească pe guvernanții României să repare greșala făcută și să i-se dea posibilitatea să dovedească că e cetățean român.

Felicităm partidul socialist din România că de acum înainte va avea iarăș în sânul său un temperament atât de strălucit, un luptător atât de sincer și mare pentru drepturile muncitorimei. Și așteptăm să-l vedem iarăș la luptă.

„Adevărul“

este singura foaie românească, care apără interesele muncitorimei. Fie-care muncitor român are datoria morală a o abona, ceti și răspândi pretutindeni.

Comitetul.

cari ar înlesni pe toți în schimbul a câteva ceasuri de lucru zilnic? Socialiștii au spus și răspuns. Zilnic dâșii o repetă, o dovedesc cu argumente luate din toate științele. Pentru-că tot ce-i de nevoie producerii: solul, minele, mașinile, căile de comunicație, hrana, adăpostul, educația, știința, totul a fost luat cu hapea de unii în cursul acestei lungi istorii de pradă, de războaie, de neștiință și de apăsare, pe care omenirea a trăit-o înainte să se fi deprins a stăpâni puterile Naturei. Pentru-că, arogându-și preținse drepturi câștigate în trecut, își apropie astăzi două treimi din roadele muncii omenești, pe care o jefuiesc în chipul cel mai nechibzuit, cel mai scandalos. Pentru-că reducând masele să n'aibă cu ce trăi înainte o lună, ori măcar opt zile, dâșii nu dau voe insului să lucreze, decât dacă consimte să le lese în schimb partea leului. Pentru-că îl împiedică pe ins să producă aceia, de care are nevoie și-l silesc să producă, nu ceia ce-ar fi trebuit altora, ci ceia ce dă mai multe beneficii acaparătorului.

Aici stă tot socialismul!

Principele Petru Kropotkin.

Trăiască „Adevărul“.

Începând cu numărul acesta de 1 Maiu, foaia noastră „Adevărul“ va apare în fiecare săptămână, după dorința unanimă a muncitorimei române. Sunt mai bine de 5 ani de când ne străduim ca să avem și noi românii o foaie socialistă, care să apară în fiecare săptămână. Și după atâtea zbuciumări, ne-am văzut visul realizat. Rămâne acum să vedem dacă ne cunoaștem chemarea. Nu-i destul ca să cerem foaie săptămânală, ci ca să o putem avea trebuie să o sprijinim cu toții, să o abonăm, să o citim și să fie răspândită peste tot locul unde sunt români.

Dacă acest lucru nu-l vor face tovarășii români, atunci putem fi siguri, că foaia nu va putea apare mult timp și iarăși ne vom întoarce de unde am plecat, o foaie bilunară sprijinită *nu de noi, ci mai mult de tovarășii noștri unguri*, cari sunt în partid cu zecile de mii. Dacă se va întâmpla acest lucru rușinos, atunci suntem de condamnat și putem crede atunci că în poporul nostru român nu mai este nici o speranță, lipsit fiind de energie și curaj. Dar despre aceasta timpul ne va dovedi. Oare poporul nostru român, robit și exploatat de către toți patrioții de carnaval, de naționalii români, ca și de toți renegații și reacționarii maghiari, nu are lipsă de o tribună unde să-și spună cu tărie și fără teamă cuvântul adevărului și dreptății? Unde să se biciuiască pe toți aceia, cari caută încă să țină poporul în lanțuri, în neștiință și sărăcie? Netăgăduit că poporului nostru îi trebuie o astfel de armă.

Dar dacă simțim lipsa unui organ, prin care să se cheme poporul român din Ungaria la luptă și viață, avem datorința mare de a-l susține, trebuie să luăm pilde dela tovarășii noștri unguri, nemți și sârbi, cari își sprijinesc foile lor, plătind anual dela 12 până la 24 coroane abonamentul. Cred că ori-care dintre tovarășii noștri români, la cari încă există bunul simț, dorul de luptă și libertate, pot face micul sacrificiu de a abona foaia „Adevărul“, facla noastră de lumină, anual cu 4 coroane sau cu 1 coroană la trei luni.

Să nu mai așteptăm ca să ni-se dea foile în dar, fiind că hârtia și tiparul, cât și munca costă bani și cum presa noastră socialistă nu este întreținută din fondurile secrete ale guvernărilor, grofilor și bogăților, cum sunt întreținute foile domnilor din toate partidele, cari le scoate cu scopul numai de a înșela și prosti poporul. Foile noastre dinpotrivă biciuește și demască pe toți demagogii și înșelătorii poporului câți dintre tovarășii noștri n'au fost condamnați la temniță cu lunile și cu anii pentru că au apărât dreptatea și adevărul? Numai anul acesta la temnițele din Seghedin și Vaț tovarășii noștri au făcut pedeapsa de 1 an, 9 luni și 12 zile, având 112 procese de presă într'un singur an, cu pedeapsă în bani de 2530 coroane.

Astfel toți tovarășii, cari doresc într'adevăr ca foaia noastră să trăiască și să apară cel puțin odată pe săptămână (zic cel puțin, fiindcă dacă am fi noi la înălțimea chemării noastre, am putea avea foaie chiar zilnică la un popor de 3 milioane de români), atunci trebuie să sprijinim presa, atât materialicește, abonând fiecare tovarăș foaia, iar pe altă parte tovarășii conștiinți din toate localitățile sunt datorii a scrie articole, dări de seamă dela adunări și petrecerile noastre, cât și toate nedreptățile trebuiesc publicate în organul nostru de luptă „Adevărul“.

Făcându-ne cu toți datorința, foaia noastră va trăi și se va impuțernici. Iar în caz contrar, dacă nu vom sprijini-o cum trebuie, nu va putea să apară; în cazul acesta nenorocit vom fi cu adevărat un popor de răs dar și de plâns.

Nădăjdum că lucrul acesta nu se va întâmpla! Sus inimile! Trăiască „Adevărul“, arma noastră de luptă!

Sibiu.

I. Crețu.

Idealul nostru.

Ni-se impută că suntem prea materialişti. Într'adevăr avem slăbiciunea de a gândi la hrană, pentru-că ne-a lipsit adesea: acum lipseşte la milioane din fraţii noştri slavi, supuşii ţarului, la milioanele de indieni, supuşii regelui Angliei şi încă altor milioane. Dar în afară de pâne, în afară de buna stare şi toate bogățiile obşteşti ce ni-le poate pune la îndemână îndeplinirea luptelor noastre, vedem răsărind colo în faţa noastră o întreagă lume nouă în care vom putea să ne iubim în voie, să ne îndeplinim această nobilă pasiune de ideal, pe care îndrăgostiţii frumosului, nesocotind viaţa materială, zic că e setea nepotolită a sufletului lor. Când nu vor mai fiinţa bogaţi şi săraci, când libnitul nu va mai avea să privească cu invidie la îmbuibat, prietenia firească va putea naşte între oameni, şi religia solidarităţii înăbuşită astăzi, va lua locul acestei religii vagi, care schiţează chipuri pierdute în nouii văzduhului.

Elisée Reclus.

Rolul secţiunilor.

Asupra acestui subiect s'a scris şi s'a vorbit foarte mult în mişcarea noastră, dar cu regret trebuie să constatăm că de făcut s'a făcut foarte puţin.

Într'un număr trecut al foii noastre tov. Creţu printr'un apel observă şi el această lipsă şi îndeamnă pe tovarăşi să-şi facă datoria. Deoarece e vorba de secţiuni, cari sunt baza mişcării noastre, cred că nu strică ori cât de mult ne-am ocupa de ele.

Apelul tovarăşului Creţu îmi oferă prilejul să-mi dau şi eu părerea în această chestiune. Înainte de a trece la subiect să facem o ochire repede asupra mediului (împrejurărilor), în care trăieşte muncitorul român meserias în Ungaria.

Vedem că muncitorimea română în marea majoritate e sub influenţa naţionaliştilor, cari prin reuniuni, coruri, diferite asociaţii şi presa lor destul de puternică propagă şovinismul, ura de naţie şi modelează sufletul plâpind al muncitorilor aflaţi în acest mediu, într'asa fel că văd şi în muncitorul ungar, neamţ (care e exploatat ca şi el şi cu care lucrează alături) un duşman al lui, care voieşte să-i răpească limba, naţia şi religia.

Ştim cu toţii că socialiştii sunt arătaţi de naţionalişti ca jidovi, sau jidoviţi şi tutora acelora, cari trăiesc în acest cerc vicios, li-se dă acelaş sfat: bagă de seamă, nu te băga între socialişti, că acolo îţi pierzi limba, naţia, că aceia vor să vă maghiarizeze.

Şi dacă totuşi în ciuda acestora o parte din muncitorii români sunt organizaţi în sindicate de breaslă, aceasta se datoreşte mai mult conştiinţei de clasă a muncitorimei de celelalte naţionalităţi, cari prin forţa lor le-a impus să se organizeze.

Deci după mine cred, că secţiunile pe lângă lupta politică şi economică, trebuie să aibă un rol pronunţat educativ.

În şedinţe cât mai dese, cel puțin odată pe săptămână şi în conferinţe bine pregătite trebuie să lămurim din toate punctele de vedere socialismul, să facem să se pătrundă muncitorimea română de adevărul luptei de clasă, de frumuseţile şi măreţia ideilor socialiste în opoziţie cu stărpiciunea ideilor burghezo-naţionaliste.

Trebuie să fim deocamdată foarte prevăzători cu așa zişii intelectuali, cari vin să ne țină la zile mari conferinţe, căci acestea în loc să ne folosească în lupta noastră pentru transformarea ideologiei muncitorului român — pot să ne strice foarte mult. *Întâi să formăm noi prin noi un mediu puternic socialist* şi posedând așa unul, putem să supunem d-lor acestora o conduită într'adevăr socialistă în mijlocul nostru.

Secţiunile trebuie să depună o deosebită grijă pentru îmbogăţirea bibliotecelor cu

cărţi bune, alese şi în special trebuie să depună o activitate mare pentru răspândirea gustului de a citi printre muncitorii români. Căci citirea unei cărţi bune face mai mult, decât ascultarea a zece conferinţe fără pregătire.

E foarte folositor, ca pe lângă fiecare secţiune să se formeze câte o şcoală de propagandă, un cerc de prieteni, în care să se facă cultură dela om la om. Căci cercurile acestea au darul de a naşte solidaritatea între tovarăşi, de a da imbold la luptă, de a creşte propagandişti plini de jertfă şi abnegaţie, de care avem așa mare nevoie.

Şedinţele literare s'au dovedit a fi bune mijloace de a aduna mulţi muncitori la un loc. E bine deci să ținem cât mai des şedinţe de astea, dar să băgăm de seamă la întocmirea programului, ca acesta să fie în majoritate, corespunzător principiilor noastre, căci altfel aceste şedinţe literare nu ne aduc din punct de vedere al mişcării rezultatul moral dorit.

Eu cred că a sosit timpul să aruncăm în muzeul de vechituri tactica aceia, ca pe invitări, manifeste etc. să nu punem secţiunea română a partidului socialdemocrat, ci numai Muncitorimea română din loc. Ori dacă noi avem convingeri cari ne sunt dragi şi sfinte, să avem curagiul a le manifesta şi afişa şi în public şi a lucra făţiş sub denumirea aceia. Asta va impune respect şi contrariilor voştri, iar în poporul român se va risipi credinţa aceia greşită asupra noastră, când ne va cunoaşte de aproape şi ne va vedea în acţiune.

Deci trebuie ca noi să păşim hotărât şi energie, să apărăm cu toată puterea ideile noastre, să stărnim respect pentru ideile socialiste prin purtarea noastră. Să nu uităm o clipă vorba tov. dr. K. Racovski, care spune: „ca să transformăm ideologia muncitorimei şi să fim într'adevăr folositori ei, trebuie să fim îndărătnici, încarnaţi, conservatori socialişti“. Şi la noi, ori-ce abatere dela această regulă e numai dăunătoare mişcării.

Dar cel dintâi lucru ce trebuie să facem, e să lăsăm la o parte nepăsarea, somnolenţa, care ne stăpâneşte. Cu tot avântul, cu toată dragostea şi cu tot entuziasmul să ne punem pe muncă mărunţ, migăloasă de organizare, care e bucătăria mişcării, dar fără de care nu putem face un pas înainte. Făcându-ne datoria pe terenul ăsta, atunci vom avea secţiuni puternice, o pleiadă de muncitori conştienţi socialişti, cu cari putem pătrunde la sate să răspândim ideile mântuitoare ale socializmului

I. Ciser.

Datorie.

Întărirea armei noastre de luptă, a foii noastre — este cea mai înaltă datorinţă a noastră. Luptând pentru dezrobirea muncitorilor, trebuie să ne înmulţim şi să ne întărim armele noastre, ca cu mai mult succes să ne împotrivim naţionaliştilor, şovinistilor, asupritorilor. Pentru noi, muncitorii români socialişti — o foaie săptămânală e o armă de luptă nou dobândită, iar votul universal, egal şi secret va fi a doua armă a noastră, cu cari vom risipi întunerecul din şirurile noastre, vom înfrânge jugul şi robiile toate şi ne vom croi calea spre adevăr, lumină şi dreptate.

Salut dar cu mândrie foaia noastră săptămânală şi sus cu toţii la noi opintiri de luptă, la noi izbânzi!

P. G. B.

Pentru ce numai 8 ore de muncă?

În plină agitaţie pentru ziua de lucru de opt ore, în Anglia la 1833, celebrul plănuitor al unei lumi noi, Robert Owen, la întrebarea protivnicilor „pentru ce ziua de opt ore?“ — el răspunse prin următorii *pentru că:*

1. Pentru-că asta-i durata de muncă cea

mai lungă, pe care specia'omenească — ținând seamă de vigoarea mijlocie şi dând săracilor acelaş drept la existenţă ca şi bogaţilor — poate s'o îndure şi să rămână în acelaş timp sănătoasă, inteligentă şi fericită.

2. Pentru-că descoperirile moderne în chimie şi în mecanică nu mai fac necesare o sfortare fizică mai mare.

3. Pentru-că opt ore de muncă şi o bună organizare a muncii pot creia un belşug de bunuri pentru toţi.

4. Pentru-că nimeni nu are dreptul de a impune semenilor săi o muncă mai mare decât cea necesară de obicei societăţii şi aceasta pur şi simplu în scopul de a se îmbogăţi, făcând o mulţime de săraci.

5. Pentru-că adevăratul interes al fiecăruia este ca toate fiinţele omeneşti să fie în bună stare, inteligente, mulţumite şi îndeplinite.

Al XIX-lea congres al socialdemocraţiei ungare.

(Urmare şi sfârşit.)

Secretarul partidului, tovarăşul *Emanuel Buchinger* face apoi raportul conducerii partidului. Deoarece acesta a fost publicat în broşură, nu mai revine asupra lui. Constată numai că 'n toate privinţele socialdemocraţia Ungariei este în dezvoltare. Numărul membrilor de partid s'a urcat simţitor şi succesul se poate vedea şi din faptul că numai darea către partid s'a urcat în anul acesta cu 15.000 coroane. Apoi şi presa partidului este întărită acum. În ce priveşte propunerile ce s'a făcut la congresul trecut al nostru — una din ele merge acum spre realizarea: *Foaia tovarăşilor noştri români dela 1 Maiu, anul acesta, va apare acum în fiecare săptămână şi va fi sprijinită după puteri de conducerea partidului.*

În numele comisiunii de verificare a mandatelor tov. M. Reisz comunică că la congres iau parte 82 organizaţiuni din Budapesta, reprezentate prin 124 delegaţi şi 59 organizaţiuni de provincie reprezentate prin 70 delegaţi.

Se începe apoi o dezbatere în jurul raportului secretariatului, care se ia apoi la cunoştinţă.

Urmează punctul al treilea din ordinea de zi: *Partidul socialdemocrat şi lupta pentru votul universal.* Raportor: dr. Sig. Kunfi. În timpul vorbirii sale, funcţionarul de poliţie provoacă de două ori furtuni de indignare printr'un exces de zel absolut stupid. Întâi s'a ridicat contra faptului, că vorbitorul l'a denumit pe şeful democraţilor din Budapesta, protivnicul votului universal, pe Vázsonyi ca jidovul de casă a iuncherilor feudali; a doua oră poliţistul deştept credea că nu trebuie să tolereze observaţia vorbitorului, că până acum era obiceiul ca ministrul-preşedinte să predea demisia sa regelui şi azi ne-a fost dat să vedem că regele a anunţat ministrului-preşedinte intenţia sa de abdicare.

Raportorul s'a ocupat apoi de decursul luptei pentru votul universal în anul trecut. Alianţa cu partidul justhist a dat roade. Dr. Kunfi prezintă apoi congresului o rezoluţie prin care se exprimă ca metoda de luptă acceptată de congresul partidului din anul trecut contra reformei militare şi pentru votul universal s'a arătat ca foarte bună. Apoi rezoluţia prevede că 'n cazul când se va dizolva parlamentul şi se vor face alegeri noi cu vechile mijloace teroriste, partidul socialdemocrat va folosi toate puterile agitatorice pentru a face să izbândească prietenii votului universal la alegeri. Rezoluţia se votează cu unanimitate, fără nici o dezbatere.

La partea întâi dela al patrulea punct al ordinei de zi: *Organizaţia de partid şi agitaţia*, a referat tov. *Jacob Weltner*: În regiunile de astăzi fără drepturi politice şi cu volnicia judecătorească — nu e de mirare când în Ungaria mari ţinuturi sunt eschise

CRONICA.

— **Un apel** a fost dat publicității Sâmbăta aceasta de partidul socialdemocrat din Ungaria cu următorul cuprins:

Muncitori! Tovarăși! Țara are un nou ministru-președinte, dar nu are o politică nouă. Ladislau Lukács nu voiește să înfăptuiască votul universal, ci voiește să se joace cu el și să-l falsifice. În alianță cu grofii și dușmanii poporului el făurește planuri rele contra drepturilor poporului. Luni, noul ministru președinte se va prezenta parlamentului. Armata luptătorilor pentru votul universal trebuie să-și manifeste voința sa nestrămutată față de noul ministru-președinte: *Fără de asigurarea necondiționată a votului universal secret și deopotrivă pentru toți nu se va restabili ordinea.* Duminecă, la 28 Aprilie, d. a. la 3 ore vom ținea o mare adunare populară în Budapesta, împreună cu partidul justhist și „Liga pentru votul universal” în curtea sindicatului matalurgiştilor din Thököly-ut 56. La ordinea de zi este: Situația politică și votul universal, egal și secret. Vor vorbi: Iuliu Justh, Siegmund Kunfi și Oszkár Jászi.

— **Clasa întâi... salvată.** În fața morții sunt toți oamenii deopotrivă. Este o vorbă veche aceasta Căci adevărat este că coasa morții nu știe de rang și de avere, ea seceră deopotrivă pe bogat ca și pe sărac. Numai când intervine omul, ca să lupte contra focului și apei ucigătoare, atunci ese imediat la iveală toată dușmănia de clasă, toată deosebirea de rang. Așa se istorisește că la marea catastrofă a vaporului Titanic, care s'a înecat cu 1500 de persoane, — cei cu avere s'au purtat ca niște bestii, nici în fața morții n'au încetat cu mofturile și apucăturile lor infame, aristocratice. Multe din bărcile de salvare erau pe jumătate goale, numai fiind-că călătorii din clasa I, odată la adăpost sigur, n'au vrut să primească lângă ei sărăcimea din clasa trei. Se mai povestește următorul caz: O femeie cu avere din Viena, auzind că vaporul Titanic pe care călătorise și bărbatul ei, s'a cufundat în ocean, aleargă desneșădăduită la consulat, să afle dacă e adevărat că și soțul ei se află printre victime. Consulul o întreabă atunci: Bărbatul d-tale doar călătorise în clasa I? — Da! răspunde doamna. — Atunci e salvat! Căci călătorii din clasa I au fost salvați. Așa dar nu cei tineri și viguroși, nu cei frumoși și puternici au fost scăpați de moarte, ci cei cu avere, cari au luat un bilet de drum mai scump, aceștia au fost puși cei dintâi la adăpost. Și cică în societatea de azi, toți oamenii sunt egali!...

— **Vin și sânge la o alegere de preot.** Asta desigur în Ungaria. În Taktakada (comitatul Zemplén) a avut loc Dumineca trecută o alegere de preot. Cu aceasta „ocaziune” autoritățile „superioare” au făcut din școală — birt. Vinul a curs în valuri și mai târziu și sânge, căci s'a încins o bătaie și jandarmul voind să facă pace, a intervenit, firește, cu baioneta și a rănit grav pe un cetățean turmentat.

Activitatea noastră.

Producțiunea teatrală din Sibiiu. Secțiunea română a partidului socialdemocrat din Sibiiu a aranjat Luni, la 8 Aprilie (a doua zi de Paști) în sala „Unicum” o frumoasă producțiune teatrală cu un program bogat, care a reușit de minune. A asistat un public numeros, marea sală dela „Unicum” era neîncăpătoare. S'a jucat „Rusaliile” de V. Alexandri și piesa comică „Un leu și un zlot” de D. Rosetti (Macs). În piesa „Rusaliile” s'au distins în rolul Susanei tovarășa Elena Crișan, care a fost răsplătită cu un coș frumos de flori. Tovarășul Vasile Budoiu a interpretat perfect rolul lui Teodor, dovedind un mare talent. Asemenea tovarășul I. Hedu în rolul lui

Galuscus cât și tovarășul Chelemenciu în rolul suprefectului. Tovarășul Solomon Budoiu n'a rămas mai pe jos în rolul jandarmului. Asemenea d-șoarele Paraschiva Avrigian și Mărioara Simtion, cât și tovarășii Gh. Șchiopu și N. Petrașcu și-au jucat rolurile bine. Publicul a fost pe deplin mulțumit, răsplătindu-i cu multe aplauze. În piesa „Un leu și un zlot” s'au destins tov. Victor Stroescu, tovarășa Elena Crișan și d-șoara Mărioara Avrigian. În definitiv ambele piese au fost jucate bine și s'a putut vedea că în clasa muncitoare se găsește destulă energie și voință, precum și dragoste de frumos și artă și multe talente. D-șoara Mărioara Avrigian a declamat cu mult simț poezia revoluționară „Cor de robi” de D. Th. Neculuță. Ca semn de recunoștință a primit un frumos buchet de flori naturale. Tov. I. Hedu a recitat bine monologul „Pușcăriașul” și dialogul „Țiganul recrut”, împreună cu tovarășul Stroescu au fost la înălțime.

La finea programului s'au jucat „Călușerul” și „Bătuta” de către un grup de tineri meseriași, puși sub conducerea tovarășului Valeriu Simtion, care a reușit de minune. Asemenea a produs mare bucurie grupa de călușeri a tinerilor economi din Sibiiu, cari au jucat foarte bine „Călușerul” din Bănat. Noua grupă a fost condusă de tovarășul Simil Opriș, stărnind aplauze și strigăte de „să trăiască!” La aceasta petrecere a luat parte și bătrânul și însuflețitul tovarăș Teodor Onișor din Blaj, venit anume pentru acest scop, asemenea și tovarășul Ioan Lazăr din Făgăraș. Venitul a fost de 447.84 coroane, cheltuielile au fost 339.07 coroane, rămânând un beneficiu de 108.77 coroane. La fondul de agitație s'au trimis 20 coroane și s'a dat 10 coroane donație pentru casa muncitorilor din Sibiiu. Suprasolviri s'au primit dela următorii tovarăși: Teodor Onișor 3.—, Ioan Lazăr 1.—, Petru Bota 1.—, Nicolae Jordan —50 și Vasile Crișan —50 coroane. Comitetul aduce mulțumiri tuturor sprijinitorilor.

Pentru demonstrația de 1 Maiu tovarășii români sunt rugați să se adune Mercuri după amiază la 2 ore în localul secțiunii din Népszínház-utca Nr. 9 de unde vor porni în corpore spre piața Tisza Kalman.

Adresa secțiunii românești din Budapesta este: Népszínház-utca 9. În fiecare Duminecă seara se țin conferințe științifice și producțiuni literare și muzicale. Mercuri seara au loc cursurile seminarului liber. Sunt îndemnați toți tovarășii să ia parte.

Fondul de agitație.

S'a primit dela secțiunea din Sibiiu 20.—, dela tov. P. Géza 2.— și dela tov. N. N. 3.— coroane.

S'a primit dela secțiunea din Sibiiu 55.8 cor. dare de partid.

Poșta redacției.

Tov. Micleu, Timișoara. Broșurile cerute vi-s'a expediat la vreme. Apoi și adresa s'a publicat.

Tov. Schuster, Bistrița. Și d-tale broșurile au fost expediate. Articolul apare în numărul proxim.

Tov. I. B., Arad. Poezia a sosit prea târziu. Articolul negreșit în numărul viitor.

Tov. I. Crețu, Sibiiu. Al treilea articol al d-tale tot în numărul viitor.

Rugăm pe toți tovarășii noștri ca 'n viitor articolele lor să fie cât mai scurte, ca să fie loc pentru toate și apoi și gazeta are altă înfățișare, ca 'n locul articolelor chilometrice, să fie articole mici și variate.

Redactor-responsabil: **Joan Flueraș**

Tipografia Világosság, societate anonyma, Budapest, VIII., Conti-utca 4.

pentru agitația socialdemocrată. Asta în-deosebi în ținuturile minere. Cei 82.000 de ocnari din Ungaria, în lipsa lor absolută de drepturi, nici nu se pot apropia de aspirațiunile de organizare. În orașe trebuie să se înceapă cu organizarea lucrătorilor fără meserie isprăvită. Apoi e nevoie ca partidul să se intereseze mai mult de tineretul muncitor. Organizațiuni de partid există numai de câțiva ani și cum votul universal e pe drum, e de mare necesitate să se completeze, să creieze noi organizațiuni de partid.

Despre *presă și instrucțiune în partid* referențiază tov. E. Garami. Constată că deficitul dela „Népszava” s'a redus la minimul posibil, dar dacă activitatea pentru răspândirea organului central al partidului ar fi fost mai zeloză, bilanțul din anul acesta s'ar fi încheiat desigur cu venituri. Dacă instrucțiunea în partid nu aduce roade așteptate, pricina e că avem foarte puțini conferențieri și aceștia au prea puțin timp pentru activitatea educativă. Apoi avem puțină literatură de partid. Și revista științifică a partidului are o răspândire foarte slabă; sunt sute de organizațiuni ce nu o abonează. Apoi și calendarul foaiei „Népszava” și foaia de 1 Maiu se răspândește puțin. Vorbitorul nu voiește să supuiere rezoluție congresului în această privință, dar apelează la delegați să lucreze în sensul ca organizațiile și conducătorii lor să stăruie pentru răspândirea mare a productelor de presă socialdemocrate.

Al cincelea punct din ordinea de zi: *Raportul comisiunii a programului agrar.* Referent: *Alexandru Cizmadia* declară că 'n aceasta chestiune e nevoie ca să se știe în primul rând dacă să ne ocupăm de micul econom, cine e micul econom și dacă n'ar face mai bine partidul să se ocupe numai cu proletarul agricol etc. Comisiunea are intențiunea să creieze cooperative ale lucrătorilor de pământ, dar pentru acest scop trebuie de trimis întâi o comisie în Italia pentru a studia organizațiile de acest fel de acolo. Rezultatul acestei călătorii de cercetare să fie folosit de viitorul congres pentru redactarea unui program agrar. Congresul se declară de acord cu această propunere. Urmează al șaselea punct din ordinea de zi: *Alegerea comitetului conducător al partidului.* Sunt aleși tovarășii: Bokányi, Buchinger, Farkas, Garami, Garbai, Klárik, Kunfi, Peidl, Radi, Teszársz și Weltner; în comisia de control: Drahovszky, Horovitz, Saly, Schubert și Matoș.

După rezolvarea mai multor propuneri tov. Desideriu Bokányi ține o vorbire înflăcărată și declară congresul închis.

Tânguirea exploataților.

Iată o mie de ani de când vă tot hrănim pe voi toți și pântecelul vostru tot deșert e de câte ori dați cu ochii de noi. Și doar' din tot avutul vostru nu-i un ban, care să nu fi înseris moartea unui bun muncitor.

Ca să aveți odihnă, v'am dat ce-am avut noi mai bun: și voi vă odihniți pe o pernă însângerată. Dacă sângele e prețul tuturor bogățiilor voastre, sfinte Dumnezeule, nu vă mai suntem datori cu nimica.

Nu e o mină, care să facă explozie, fără să fim înmormântați de vii pentru voi. Nici o scândură aruncată la țarm, fără să fi făcut și noi parte din echipaj.

Numărați numai cadavrele făcute de fărâșiile în care vărsăm sudori și fabricele în cari ne istovim vлага. Dacă sângele e prețul blăstămatelor voastre bogății, sfinte Dumnezeule, nu vă mai suntem datori cu nimica.

V'am tot hrănit o mie de ani, pentru-că asta ne-a fost soarta, după cum știți: din ziua de când ne-ați înjugat la brazdă, până la greva din urmă.

Ne-ați mâncat viața, viața soțiilor noastre, viața copiilor. Și ni-s'a spus că cu asta vă cram datori. Dar dacă sângele e prețul bogățiilor ce vi-se cuvin, sfinte Dumnezeule, l'am plătit pe deplin. *Rudjard Kipling.*